Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 21ης Δεκεμβρίου 2016*

«Προδικαστική παραπομπή — Οδηγία 98/59/ΕΚ — Προσέγγιση των σχετικών με τις ομαδικές απολύσεις νομοθεσιών των κρατών μελών — Άρθρο 49 ΣΛΕΕ — Ελευθερία εγκαταστάσεως — Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Άρθρο 16 — Επιχειρηματική ελευθερία — Εθνική νομοθετική ρύθμιση παρέχουσα στη διοικητική αρχή εξουσία εναντιώσεως στις ομαδικές απολύσεις, κατόπιν αξιολογήσεως των συνθηκών της αγοράς εργασίας, της καταστάσεως της επιχειρήσεως και του συμφέροντος της εθνικής οικονομίας — Οξεία οικονομική κρίση — Ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό ανεργίας σε εθνικό επίπεδο»

Στην υπόθεση C-201/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Συμβούλιο της Επικρατείας (Ελλάδα) με απόφαση της 7ης Απριλίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 29 Απριλίου 2015, στο πλαίσιο της δίκης

Ανώνυμη Γενική Εταιρία Τσιμέντων Ηρακλής (ΑΓΕΤ Ηρακλής)

κατά

Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης,

παρισταμένης της:

Ενώσεως Εργαζομένων Τσιμέντων Χαλκίδας,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, A. Tizzano, αντιπρόεδρο, R. Silva de Lapuerta, T. von Danwitz, J. L. Da Cruz Vilaça, E. Juhász, M. Berger, A. Prechal (εισηγήτρια) και M. Βηλαρά, προέδρους τμήματος, A. Rosas, A. Borg Barthet, D. Šváby και E. Jarašiūnas, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Wahl

γραμματέας: I. Illéssy, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 25ης Απριλίου 2016,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Ανώνυμη Γενική Εταιρία Τσιμέντων Ηρακλής (ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ), εκπροσωπούμενη από τους Χ. Θεοδώρου, Α. Βάγια, Χ. Συνοδινό, S. Staes Polet, Α. Παπασταύρου, δικηγόρους, καθώς και από τους F. Montag, Rechtsanwalt, και F. Hoseinian, avocat,

— η Ένωση Εργαζομένων Τσιμέντων Χαλκίδας, εκπροσωπούμενη από την Ε. Τζοβλά, δικηγόρο,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Κ. Γεωργιάδη και την Α. Δημητρακοπούλου,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον M. Kellerbauer και την Ε. Τσερέπα-Lacombe,

— η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ, εκπροσωπούμενη από τον C. Zatschler και την Μ. Μουστακαλή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 98/59/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1998, για προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τις ομαδικές απολύσεις (ΕΕ 1998, L 225, σ. 16), και των άρθρων 49 και 63 ΣΛΕΕ.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Ανώνυμης Γενικής Εταιρίας Τσιμέντων Ηρακλής (ΑΓΕΤ Ηρακλής) και του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (στο εξής: υπουργός) σχετικά με απόφαση του τελευταίου να μην επιτρέψει στην ΑΓΕΤ Ηρακλής να προβεί σε ομαδικές απολύσεις.

Το νομικό πλαίσιο

Η οδηγία 98/59

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1 έως 4 και 7 της οδηγίας 98/59 έχουν ως εξής:

«(1) [Εκτιμώντας ότι,] για λόγους σαφήνειας και ορθολογισμού είναι σκόπιμη η κωδικοποίηση της οδηγίας 75/129/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Φεβρουαρίου 1975, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τις ομαδικές απολύσεις [ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 44]·

(2) [Εκτιμώντας ότι] επιβάλλεται η ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων σε περίπτωση ομαδικών απολύσεων, λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης ισόρροπης οικονομικής και κοινωνικής αναπτύξεως εντός της Κοινότητας·

(3) [Εκτιμώντας ότι,] παρά τη συγκλίνουσα εξέλιξη, εξακολουθούν να υπάρχουν διαφορές μεταξύ των διατάξεων που ισχύουν στα κράτη μέλη της Κοινότητας, όσον αφορά τους όρους και τη διαδικασία των ομαδικών απολύσεων, καθώς και τα μέτρα που είναι πρόσφορα για την άμβλυνση των συνεπειών εκ των απολύσεων αυτών για τους εργαζομένους·

(4) [Εκτιμώντας ότι] οι διαφορές αυτές δύνανται να έχουν άμεση επίπτωση στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς·

[...]

(7) [Εκτιμώντας ότι] είναι, κατά συνέπεια, αναγκαίο να προωθηθεί η προσέγγιση αυτή με στόχο την πρόοδο κατά την έννοια του άρθρου 117 της Συνθήκης».

4 Το τμήμα ΙΙ της οδηγίας 98/59 επιγράφεται «Ενημέρωση και διαβούλευση» και αποτελείται από το άρθρο 2, κατά το οποίο:

«1. Όταν ο εργοδότης προτίθεται να προβεί σε ομαδικές απολύσεις, υποχρεούται να πραγματοποιεί, εγκαίρως, διαβουλεύσεις με τους εκπροσώπους των εργαζομένων με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας.

2. Οι διαβουλεύσεις αφορούν τουλάχιστον τις δυνατότητες αποφυγής ή μείωσης των ομαδικών απολύσεων, καθώς και τις δυνατότητες άμβλυνσης των συνεπειών, διά της προσφυγής σε συνοδευτικά κοινωνικά μέτρα με σκοπό τη βοήθεια για την επαναπασχόληση ή τον αναπροσανατολισμό των απολυομένων εργαζομένων.

[...]

3. Για να μπορέσουν οι εκπρόσωποι των εργαζομένων να διατυπώσουν εποικοδομητικές προτάσεις, ο εργοδότης οφείλει, εγκαίρως, κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων:

α) να τους παρέχει όλες τις χρήσιμες πληροφορίες και

β) εν πάση περιπτώσει, να τους ανακοινώνει εγγράφως:

i) τους λόγους του σχεδίου απολύσεων,

ii) τον αριθμό και τις κατηγορίες των υπό απόλυση εργαζομένων,

iii) τον αριθμό και τις κατηγορίες των συνήθως απασχολούμενων εργαζομένων,

iv) την περίοδο κατά την οποία πρόκειται να γίνουν οι απολύσεις,

v) τα προβλεπόμενα κριτήρια για την επιλογή των εργαζομένων που θα απολυθούν, εφόσον οι εθνικές νομοθεσίες ή/και πρακτικές αποδίδουν τη σχετική αρμοδιότητα στον εργοδότη,

vi) την προβλεπόμενη μέθοδο υπολογισμού οιασδήποτε ενδεχόμενης αποζημίωσης απολύσεως, εκτός εκείνης που απορρέει από τις εθνικές νομοθεσίες ή/και πρακτικές.

Ο εργοδότης οφείλει να διαβιβάζει στην αρμόδια αρχή αντίγραφο τουλάχιστον των στοιχείων της γραπτής ανακοίνωσης που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο, στοιχείο β′, σημεία i έως v.

[...]»

5 Το τμήμα ΙΙΙ της οδηγίας 98/59, με τίτλο «Διαδικασία της ομαδικής απολύσεως», περιλαμβάνει τα άρθρα 3 και 4.

6 Το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας ορίζει:

«1. Ο εργοδότης υποχρεούται να κοινοποιεί εγγράφως στην αρμόδια δημόσια αρχή κάθε σχεδιαζόμενη ομαδική απόλυση.

[...]

Η κοινοποίηση πρέπει να περιέχει κάθε χρήσιμη πληροφορία σχετικά με τη σχεδιαζόμενη ομαδική απόλυση και τις διαβουλεύσεις με τους εκπροσώπους των εργαζομένων που προβλέπονται στο άρθρο 2, και ιδίως τους λόγους της απολύσεως, τον αριθμό των υπό απόλυση εργαζομένων, τον αριθμό των συνήθως απασχολουμένων και την περίοδο μέσα στην οποία πρόκειται να πραγματοποιηθούν οι απολύσεις.

2. Ο εργοδότης υποχρεούται να διαβιβάσει στους εκπροσώπους των εργαζομένων αντίγραφο της κοινοποιήσεως που προβλέπεται στην παράγραφο 1.

Οι εκπρόσωποι των εργαζομένων δύνανται να υποβάλλουν τις τυχόν παρατηρήσεις τους στην αρμόδια δημόσια αρχή.»

7 Το άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 3, της οδηγίας 98/59 προβλέπει:

«1. Οι ομαδικές απολύσεις το σχέδιο των οποίων έχει κοινοποιηθεί στην αρμόδια δημόσια αρχή, ισχύουν το ενωρίτερο 30 ημέρες από την κοινοποίηση που προβλέπεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1, με την επιφύλαξη των διατάξεων που διέπουν τα κατά περίπτωση δικαιώματα ως προς την προθεσμία προειδοποιήσεως.

Τα κράτη μέλη δύνανται να παρέχουν στην αρμόδια αρχή την ευχέρεια συντομεύσεως της αναφερόμενης στο προηγούμενο εδάφιο προθεσμίας.

2. Η αρμόδια δημόσια αρχή χρησιμοποιεί την προθεσμία, που αναφέρεται στην παράγραφο 1, για να εξεύρει λύσεις στα προβλήματα που δημιουργούνται από τις σχεδιαζόμενες ομαδικές απολύσεις.

3. Αν η αρχική προθεσμία που προβλέπεται στην παράγραφο 1, είναι μικρότερη από 60 ημέρες, τα κράτη μέλη δύνανται να παρέχουν στην αρμόδια δημόσια αρχή την ευχέρεια παρατάσεως της αρχικής προθεσμίας μέχρι 60 ημέρες από της κοινοποιήσεως, εάν υπάρχει κίνδυνος να μην εξευρεθεί λύση στα προβλήματα που δημιουργούνται από τις σχεδιαζόμενες ομαδικές απολύσεις, εντός της αρχικής προθεσμίας.

Τα κράτη μέλη δύνανται να παρέχουν στην αρμόδια δημόσια αρχή ευχέρειες μεγαλύτερης παρατάσεως.

Ο εργοδότης πρέπει να πληροφορείται την παράταση και τους λόγους της παρατάσεως προ της λήξεως της αρχικής προθεσμίας που προβλέπεται στην παράγραφο 1.»

8 Το άρθρο 5 της οδηγίας 98/59, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα IV αυτής, με τίτλο «Τελικές διατάξεις», ορίζει:

«Η παρούσα οδηγία δεν θίγει την ευχέρεια των κρατών μελών να εφαρμόζουν ή να εκδίδουν νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις περισσότερο ευνοϊκές για τους εργαζομένους ή να προωθούν ή να επιτρέπουν την εφαρμογή ευνοϊκότερων συμβατικών διατάξεων για τους εργαζομένους.»

Το ελληνικό δίκαιο

9 Με τίτλο «Υποχρέωση εργοδότη για πληροφόρηση και διαβούλευση», το άρθρο 3 του Νόμου 1387/1983, Έλεγχος των ομαδικών απολύσεων και άλλες διατάξεις, ως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης (στο εξής: νόμος 1387/1983), προβλέπει:

«1. Ο εργοδότης πριν προχωρήσει σε ομαδικές απολύσεις οφείλει να προσέλθει σε διαβουλεύσεις με τους εκπροσώπους των εργαζομένων με σκοπό να ερευνηθεί η δυνατότητα αποφυγής ή μείωσης των απολύσεων και των δυσμενών συνεπειών τους.

2. Ο εργοδότης οφείλει:

α) να παρέχει στους εκπροσώπους των εργαζομένων όλες τις χρήσιμες πληροφορίες και

β) να τους ανακοινώνει εγγράφως:

αα) τους λόγους του σχεδίου απολύσεων,

ββ) τον αριθμό και τις κατηγορίες των υπό απόλυση εργαζομένων,

γγ) τον αριθμό και τις κατηγορίες των συνήθως απασχολούμενων εργαζομένων,

δδ) το χρονικό διάστημα στο οποίο πρόκειται να γίνουν απολύσεις,

εε) τα κριτήρια για την επιλογή των εργαζομένων που θα απολυθούν.

[...]

3. Αντίγραφα των εγγράφων αυτών υποβάλλονται από τον εργοδότη στο Νομάρχη και τον Επιθεωρητή Εργασίας. Εάν η επιχείρηση ή εκμετάλλευση έχει υποκαταστήματα σε περισσότερους Νομούς, τα παραπάνω αντίγραφα υποβάλλονται στον [υπουργό] και στην Επιθεώρηση Εργασίας του τόπου της εκμετάλλευσης ή του υποκαταστήματος, όπου σχεδιάζεται να γίνουν οι απολύσεις ή οι περισσότερες απ' αυτές.»

10 Με τίτλο «Διαδικασία ομαδικών απολύσεων», το άρθρο 5 του νόμου 1387/1983 ορίζει:

«1. Η προθεσμία των διαβουλεύσεων μεταξύ των εργαζομένων και του εργοδότη είναι είκοσι ημερών και αρχίζει από την πρόσκληση του εργοδότη για διαβουλεύσεις στους κατά το προηγούμενο άρθρο εκπροσώπους των εργαζομένων. [...] Το αποτέλεσμα των διαβουλεύσεων διατυπώνεται σε πρακτικό που υπογράφεται από τα δύο μέρη και υποβάλλεται από τον εργοδότη στον Νομάρχη ή τον [υπουργό], σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 3.

2. Εάν υπάρξει συμφωνία των μερών, οι ομαδικές απολύσεις πραγματοποιούνται σύμφωνα με το περιεχόμενο της συμφωνίας [...].

3. Εάν δεν υπάρξει συμφωνία των μερών, ο Νομάρχης ή ο [υπουργός], με αιτιολογημένη απόφαση που εκδίδεται μέσα σε δέκα ημέρες από την ημερομηνία υποβολής του παραπάνω πρακτικού και αφού λάβει υπόψη τα στοιχεία του φακέλου και συνεκτιμήσει τις συνθήκες της αγοράς εργασίας, την κατάσταση της επιχείρησης καθώς και το συμφέρον της εθνικής οικονομίας, μπορεί είτε να παρατείνει για είκοσι ακόμη ημέρες τις διαβουλεύσεις ύστερα από αίτηση ενός των ενδιαφερομένων μερών, είτε να μην εγκρίνει την πραγματοποίηση του συνόλου ή μέρους των σχεδιαζομένων απολύσεων. Πριν από την έκδοση της παραπάνω απόφασης ο Νομάρχης ή ο [υπουργός], μπορούν να ζητούν τη γνώμη της Επιτροπής Υπουργείου Εργασίας ή του Ανώτατου Συμβουλίου Εργασίας, αντίστοιχα. Τα

γνωμοδοτικά αυτά όργανα, ο Νομάρχης ή ο [υπουργός], μπορούν να καλούν και να ακούουν τόσο τους κατά το άρθρο 4 εκπροσώπους των εργαζομένων και τον ενδιαφερόμενο εργοδότη, όσο και πρόσωπα που διαθέτουν ειδικές γνώσεις πάνω σε επί μέρους τεχνικά θέματα.

4. Ο εργοδότης μπορεί να πραγματοποιήσει ομαδικές απολύσεις στην έκταση που καθορίζει η απόφαση του Νομάρχη ή του [υπουργού]. Εάν δεν εκδοθεί τέτοια απόφαση μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες, οι ομαδικές απολύσεις πραγματοποιούνται στην έκταση που δέχτηκε ο εργοδότης κατά τις διαβουλεύσεις.»

11 Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, του νόμου 1387/1983, «[ο]μαδικές απολύσεις που γίνονται κατά παράβαση των διατάξεων του νόμου αυτού είναι άκυρες».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

12 Η ΑΓΕΤ Ηρακλής, κύριος μέτοχος της οποίας είναι ο γαλλικός πολυεθνικός όμιλος Lafarge, παράγει τσιμέντο σε τρία εργοστάσια που βρίσκονται στην Αγριά Βόλου, στο Αλιβέρι και στη Χαλκίδα (Ελλάδα).

13 Κατά το διάστημα από τον Νοέμβριο του 2011 έως τον Δεκέμβριο του 2012, η ΑΓΕΤ Ηρακλής κάλεσε επανειλημμένως τους εργαζομένους του εργοστασίου της στη Χαλκίδα σε συναντήσεις με σκοπό την αναπροσαρμογή των δραστηριοτήτων του εργοστασίου, λόγω της μειωμένης ζήτησης τσιμέντου, χωρίς να πραγματοποιηθούν ομαδικές απολύσεις.

14 Επικαλούμενο κυρίως τη συρρίκνωση της κατασκευαστικής δραστηριότητας στην Αττική (Ελλάδα) και την πλεονάζουσα παραγωγική δυναμικότητα τσιμέντου, καθώς και την ανάγκη διασφαλίσεως της βιωσιμότητας της εταιρίας και τις συνθήκες αναπτύξεως των δραστηριοτήτων του ομίλου τόσο στην ελληνική αγορά όσο και στην αλλοδαπή, το διοικητικό συμβούλιο της ΑΓΕΤ Ηρακλής ενέκρινε, με απόφαση της 25ης Μαρτίου 2013, σχέδιο αναδιαρθρώσεως το οποίο προέβλεπε την οριστική παύση της λειτουργίας του εργοστασίου της Χαλκίδας, όπου εργάζονταν τότε 236 εργαζόμενοι, καθώς και τη συγκέντρωση της παραγωγής στα δύο άλλα εργοστάσια, τα οποία θα αύξαναν την παραγωγικότητά τους.

15 Με έγγραφα της 26ης Μαρτίου και της 1ης Απριλίου 2013, η ΑΓΕΤ Ηρακλής απηύθυνε στην Ένωση Εργαζομένων Τσιμέντων Χαλκίδας (συνδικαλιστική οργάνωση που εκπροσωπεί τους εργαζομένους του εργοστασίου της Χαλκίδας, στο εξής: Ένωση Εργαζομένων) προσκλήσεις για τη διεξαγωγή συναντήσεων την 29η Μαρτίου και την 4η Απριλίου 2013, αντιστοίχως, με σκοπό την παροχή πληροφοριών σχετικά με τους λόγους που οδήγησαν στην υιοθέτηση του προαναφερθέντος σχεδίου και τους τρόπους διενέργειας των σχεδιαζόμενων απολύσεων, καθώς και τη διαβούλευση αναφορικά με τις δυνατότητες αποφυγής ή μειώσεως των απολύσεων και περιορισμού των δυσμενών συνεπειών τους.

16 Η Ένωση Εργαζομένων δεν ανταποκρίθηκε σε καμία από τις δύο αυτές προσκλήσεις, οπότε η ΑΓΕΤ Ηρακλής υπέβαλε στον υπουργό, στις 16 Απριλίου 2013, αίτηση εγκρίσεως του επίμαχου σχεδίου ομαδικών απολύσεων.

17 Η Διεύθυνση Απασχόλησης του Υπουργείου Εργασίας κατάρτισε έκθεση, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες της αγοράς εργασίας, την κατάσταση της επιχειρήσεως και το συμφέρον της εθνικής οικονομίας, και εισηγήθηκε την απόρριψη της εν λόγω αιτήσεως, με το αιτιολογικό ότι δεν υπήρχε σχέδιο απορροφήσεως των θιγόμενων εργαζομένων σε άλλα εργοστάσια της ΑΓΕΤ Ηρακλής και ότι από τα στατιστικά στοιχεία του ελληνικού Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού προέκυπτε διαρκής αύξηση του ποσοστού ανεργίας.

18 Με γνωμοδότησή του κατόπιν αιτήματος του υπουργού, το Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας, μετά από ακρόαση της ΑΓΕΤ Ηρακλής και της Ένωσης Εργαζομένων, εισηγήθηκε την απόρριψη του επίμαχου σχεδίου ομαδικών απολύσεων λόγω ανεπαρκούς αιτιολογήσεως, εκτιμώντας, ειδικότερα, ότι δεν τεκμηριώθηκε η αναγκαιότητα των σχεδιαζόμενων ομαδικών απολύσεων βάσει συγκεκριμένων και εμπεριστατωμένων στοιχείων και ότι τα επιχειρήματα της ΑΓΕΤ Ηρακλής ήταν όλως ασαφή.

19 Βάσει της γνωμοδοτήσεως αυτής, ο υπουργός αποφάσισε, στις 26 Απριλίου 2013, να μην εγκρίνει το επίμαχο σχέδιο ομαδικών απολύσεων.

20 Προς υποστήριξη της προσφυγής που άσκησε ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας (Ελλάδα) με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως αυτής, η ΑΓΕΤ Ηρακλής ισχυρίζεται, μεταξύ άλλων, ότι το άρθρο 5, παράγραφος 3, του νόμου 1387/1983, βάσει του οποίου εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση, παραβιάζει τόσο την οδηγία 98/59 όσο και τα άρθρα 49 και 63 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 16 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

21 Κατά το αιτούν δικαστήριο, μολονότι η οδηγία 98/59 δεν προβλέπει σύστημα διοικητικής εγκρίσεως όπως το θεσπιζόμενο από την προαναφερθείσα εθνική ρύθμιση, το μέτρο αυτό, ως ευνοϊκότερο για τους εργαζομένους σε σχέση με τα μέτρα που προβλέπει η εν λόγω οδηγία, θα μπορούσε να βρει έρεισμα στο άρθρο 5 αυτής.

22 Ακόμη και αν τούτο γίνει δεκτό, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το αν συνάδει με τους σκοπούς και την πρακτική αποτελεσματικότητα της οδηγίας 98/59 το να εξαρτάται η χορήγηση της ως άνω εγκρίσεως από κριτήρια όπως είναι οι συνθήκες της αγοράς εργασίας και το συμφέρον της εθνικής οικονομίας, στο μέτρο που τα κριτήρια αυτά, μολονότι συνδέονται με θεμιτούς σκοπούς γενικού συμφέροντος όπως η καταπολέμηση της ανεργίας και η εθνική οικονομική ανάπτυξη, ενδέχεται, παράλληλα, να οδηγήσουν σε αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών, σε υποκατάσταση των προβλεπομένων από την οδηγία αυτή διαδικασιών πληροφορήσεως και διαβουλεύσεως από διαδικασία εγκρίσεως, καθώς και σε δυσανάλογο περιορισμό της επιχειρηματικής ελευθερίας του εργοδότη.

23 Εξάλλου, κατά το αιτούν δικαστήριο, δεδομένου ότι η ΑΓΕΤ Ηρακλής ανήκει σε γαλλικό πολυεθνικό όμιλο, η επίμαχη στην κύρια δίκη περίπτωση έχει διασυνοριακό χαρακτήρα, οπότε έχουν εφαρμογή τα άρθρα 49 και 63 ΣΛΕΕ. Συναφώς, διάταξη της εθνικής νομοθεσίας όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη ενδέχεται, λόγω του εύρους του περιορισμού που συνεπάγεται για την ελευθερία διαχειρίσεως των επιχειρήσεων, να αποθαρρύνει, σε δυνητικά σημαντικό βαθμό, την άσκηση των ελευθεριών που κατοχυρώνονται με τα άρθρα αυτά από επιχειρηματίες εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει επίσης ότι οι διατάξεις του Χάρτη, και, ιδίως, το άρθρο 16, με το οποίο κατοχυρώνεται η επιχειρηματική ελευθερία, έχουν εφαρμογή σε όλες τις περιπτώσεις που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης.

24 Το ζήτημα που τίθεται, ωστόσο, είναι εάν, παρά τη δυνητική του επίπτωση στις εν λόγω ελευθερίες και στην επιχειρηματική ελευθερία, ο περιορισμός αυτός θα μπορούσε, ιδίως λόγω της οξείας οικονομικής κρίσεως και του ασυνήθιστα υψηλού ποσοστού ανεργίας, το οποίο στην Ελλάδα προσεγγίζει το 27 %, να δικαιολογηθεί από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, ιδίως στο πλαίσιο της πολιτικής απασχολήσεως, κατά την άσκηση της οποίας τα κράτη μέλη διατηρούν ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως.

25 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Είναι σύμφωνη με τις διατάξεις της οδηγίας 98/59, ειδικότερα, ή των άρθρων 49 και 63 ΣΛΕΕ, γενικότερα, εθνική διάταξη, όπως το άρθρο 5 παρ. 3 του ν. 1387/1983, η οποία θεσπίζει ως προϋπόθεση για τη διενέργεια ομαδικών απολύσεων σε συγκεκριμένη επιχείρηση την εκ μέρους της Διοικήσεως έγκριση των εν λόγω απολύσεων με κριτήρια α) τις συνθήκες της αγοράς εργασίας, β) την κατάσταση της επιχείρησης και γ) το συμφέρον της εθνικής οικονομίας;

2) Σε περίπτωση που η απάντηση στο πρώτο ερώτημα είναι αποφατική, εθνική διάταξη με το ανωτέρω περιεχόμενο είναι σύμφωνη με τις διατάξεις της οδηγίας 98/59, ειδικότερα, ή των άρθρων 49 και 63 ΣΛΕΕ, γενικότερα, εφόσον συντρέχουν σοβαροί κοινωνικοί λόγοι, όπως οξεία οικονομική κρίση και ιδιαίτερα αυξημένη ανεργία;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

26 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν οι διατάξεις της οδηγίας 98/59 και/ή οι διατάξεις των άρθρων 49 και 63 ΣΛΕΕ αντιτίθενται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, δυνάμει της οποίας, ελλείψει συμφωνίας με τους εκπροσώπους των εργαζομένων επί σχεδίου ομαδικών απολύσεων, ο εργοδότης δεν μπορεί να προβεί στις απολύσεις αυτές, εφόσον η αρμόδια δημόσια αρχή, στην οποία το σχέδιο πρέπει να κοινοποιηθεί, δεν εγκρίνει, με αιτιολογημένη απόφασή της εντός της προβλεπόμενης από την ως άνω ρύθμιση προθεσμίας και κατόπιν εξετάσεως του φακέλου και αξιολογήσεως των συνθηκών της αγοράς εργασίας, της καταστάσεως της επιχειρήσεως και του συμφέροντος της εθνικής οικονομίας, την εν όλω ή εν μέρει υλοποίηση των σχεδιαζόμενων απολύσεων.

Επί της οδηγίας 98/59

27 Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 2 της οδηγίας 98/59, σκοπός της είναι η ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων σε περίπτωση ομαδικών απολύσεων. Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 3 και 7 της εν λόγω οδηγίας, αντικείμενο της προσεγγίσεως των νομοθεσιών αποτελούν, ιδίως, οι διαφορές που εξακολουθούν να υφίστανται μεταξύ των ισχυουσών στα κράτη μέλη ρυθμίσεων όσον αφορά τα μέτρα που μπορούν να συμβάλουν στην άμβλυνση των συνεπειών των ομαδικών απολύσεων (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 2004, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, C-55/02, EU:C:2004:605, σκέψη 52).

28 Όσον αφορά τον πρωταρχικό σκοπό της οδηγίας 98/59, ο οποίος συνίσταται στη διεξαγωγή διαβουλεύσεων με τους εκπροσώπους των εργαζομένων και στην ενημέρωση της αρμόδιας δημόσιας αρχής, υπενθυμίζεται ότι, αφενός, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, αντικείμενο των διαβουλεύσεων είναι η αποτροπή ή η μείωση των ομαδικών απολύσεων, καθώς και η άμβλυνση των επιπτώσεών τους μέσω συνοδευτικών κοινωνικών μέτρων, με σκοπό την επαναπασχόληση ή τον αναπροσανατολισμό των απολυθέντων εργαζομένων. Αφετέρου, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 3, και το άρθρο 3, παράγραφος 1, της ως άνω οδηγίας, ο εργοδότης οφείλει να κοινοποιεί εγγράφως στην αρμόδια δημόσια αρχή κάθε σχεδιαζόμενη ομαδική απόλυση και να της διαβιβάζει τα στοιχεία και τις πληροφορίες που αναφέρονται στις διατάξεις αυτές (βλ., συναφώς, απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2009, Rodríguez Mayor κ.λπ., C-323/08, EU:C:2009:770, σκέψεις 43 και 44).

29 Συνεπώς, η οδηγία 98/59 όπως και προηγουμένως η οδηγία 75/129 την οποία αντικατέστησε διασφαλίζουν τη μερική μόνον εναρμόνιση των κανόνων προστασίας των εργαζομένων σε περίπτωση ομαδικών απολύσεων, ήτοι τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται σε περίπτωση τέτοιων απολύσεων (βλ., συναφώς, απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2009, Rodríguez Mayor κ.λπ., C-323/08, EU:C:2009:770, σκέψη 51 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

30 Επομένως, ούτε η οδηγία 98/59 ούτε προηγουμένως η οδηγία 75/129 περιορίζουν την ελευθερία του εργοδότη να επιλέξει εάν θα προβεί σε ομαδικές απολύσεις (βλ., σχετικά με την οδηγία 75/129, αποφάσεις της 12ης Φεβρουαρίου 1985, Dansk Metalarbejderforbund και Specialarbejderforbundet i Danmark, 284/83, EU:C:1985:61, σκέψη 10, καθώς και της 7ης Σεπτεμβρίου 2006, Αγοραστούδης κ.λπ., C-187/05 έως C-190/05, EU:C:2006:535, σκέψη 35).

31 Με τις εν λόγω οδηγίες δεν διευκρινίζεται, μεταξύ άλλων, υπό ποιες περιστάσεις πρέπει ο εργοδότης να σχεδιάζει την πραγματοποίηση ομαδικών απολύσεων και δεν θίγεται η ελευθερία του να επιλέξει εάν και πότε πρέπει να καταρτίσει σχέδιο ομαδικών απολύσεων (βλ., σχετικά με την οδηγία 75/129, απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 1985, Dansk Metalarbejderforbund και Specialarbejderforbundet i Danmark, 284/83, EU:C:1985:61, σκέψη 15).

32 Επομένως, εναρμονίζοντας τους κανόνες περί ομαδικών απολύσεων, ο νομοθέτης της Ένωσης θέλησε, συγχρόνως, να διασφαλίσει ανάλογη προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων στα διάφορα κράτη μέλη και να φέρει εγγύτερα τις επιβαρύνσεις που συνεπάγονται αυτοί οι κανόνες προστασίας για τις επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 9ης Ιουλίου 2015, Balkaya, C-229/14, EU:C:2015:455, σκέψη 32 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), από το δε άρθρο 1, παράγραφος 1, και από το άρθρο 5 της οδηγίας 98/59 προκύπτει επίσης ότι η οδηγία αυτή αποσκοπεί στη διασφάλιση κατώτατου ορίου προστασίας σχετικά με το δικαίωμα ενημερώσεως των εργαζομένων και διαβουλεύσεως με αυτούς σε περιπτώσεις ομαδικών απολύσεων, χωρίς να περιορίζεται η ευχέρεια των κρατών μελών να θεσπίζουν ευνοϊκότερες προς τους εργαζομένους διατάξεις σε εθνικό επίπεδο (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 2007, Confédération générale du travail κ.λπ., C-385/05, EU:C:2007:37, σκέψη 44).

33 Από τα προεκτεθέντα συνάγεται ότι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 30 των προτάσεών του, οι ουσιαστικές προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται, κατά περίπτωση, η ευχέρεια του εργοδότη να προβαίνει σε ομαδικές απολύσεις δεν καθορίζονται καταρχήν από την οδηγία 98/59 και, ως εκ τούτου, ο καθορισμός τους εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών.

34 Ομοίως, συνάγεται ότι η εν λόγω οδηγία δεν μπορεί καταρχήν να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση στο πλαίσιο της οποίας παρέχεται σε δημόσια αρχή η εξουσία να μην επιτρέψει τέτοιες απολύσεις με αιτιολογημένη απόφαση που εκδίδει κατόπιν εξετάσεως του φακέλου και κατόπιν συνεκτιμήσεως προκαθορισμένων ουσιαστικών κριτηρίων.

35 Ωστόσο, διευκρινίζεται συναφώς ότι το αντίθετο θα μπορούσε κατ' εξαίρεση να γίνει δεκτό σε περίπτωση που μια τέτοια εθνική ρύθμιση, λόγω των επιμέρους προβλέψεών της ή του τρόπου με τον οποίον εφαρμόζεται από την αρμόδια δημόσια αρχή, θα καθιστούσε άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας τις διατάξεις των άρθρων 2 έως 4 της οδηγίας 98/59.

36 Συγκεκριμένα, όπως έχει επανειλημμένα κρίνει το Δικαστήριο, μολονότι η οδηγία 98/59 εναρμονίζει εν μέρει μόνον τους κανόνες για την προστασία των εργαζομένων στην περίπτωση των ομαδικών απολύσεων, ο περιορισμένος αυτός χαρακτήρας της εναρμονίσεως δεν σημαίνει ότι οι διατάξεις της εν λόγω οδηγίας στερούνται πρακτικής αποτελεσματικότητας (βλ., επ' αυτού, όσον αφορά την οδηγία 75/129, απόφαση της 8ης Ιουνίου 1994, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, C-383/92, EU:C:1994:234, σκέψη 25, και, όσον αφορά την οδηγία 98/59, απόφαση της 16ης Ιουλίου 2009, Mono Car Styling, C-12/08, EU:C:2009:466, σκέψη 35).

37 Επομένως, ένα κράτος μέλος δεν μπορεί, ιδίως, να θεσπίζει εθνικό μέτρο το οποίο είναι μεν ικανό να εξασφαλίσει υψηλότερο επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση ομαδικών απολύσεων, πλην όμως καθιστά άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας τις διατάξεις των άρθρων 2 έως 4 της οδηγίας αυτής.

38 Τούτο θα μπορούσε να συμβεί σε περίπτωση εθνικής νομοθετικής ρυθμίσεως η οποία εξαρτά την πραγματοποίηση ομαδικών απολύσεων από προηγούμενη έγκριση δημόσιας αρχής, εάν, π.χ. λόγω των κριτηρίων βάσει των οποίων αποφασίζει η αρχή αυτή ή του τρόπου με τον οποίον ερμηνεύει και εφαρμόζει κατά περίπτωση τα προαναφερθέντα κριτήρια, αποκλειόταν στην πράξη κάθε δυνατότητα του εργοδότη να προβεί σε ομαδικές απολύσεις.

39 Συγκεκριμένα, όπως έχει επισημάνει το Δικαστήριο, το άρθρο 2 της οδηγίας 98/59 επιβάλλει υποχρέωση διαπραγματεύσεως (απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2005, Junk, C-188/03, EU:C:2005:59, σκέψη 43). Από το γράμμα της διατάξεως αυτής προκύπτει ότι οι διεξαγόμενες διαπραγματεύσεις πρέπει να αποσκοπούν στην επίτευξη συμφωνίας, να έχουν ως αντικείμενο τουλάχιστον τις δυνατότητες αποτροπής ή μειώσεως των ομαδικών απολύσεων, καθώς και τις δυνατότητες αμβλύνσεως των επιπτώσεών τους μέσω συνοδευτικών κοινωνικών μέτρων, και να παρέχουν στους εκπροσώπους των εργαζομένων τη δυνατότητα να διατυπώσουν εποικοδομητικές προτάσεις βάσει των πληροφοριών που οφείλει να τους παρέχει ο εργοδότης.

40 Εξάλλου, τα άρθρα 3 και 4 της οδηγίας 98/59 προβλέπουν ότι τα σχέδια ομαδικών απολύσεων πρέπει να κοινοποιούνται στην αρμόδια δημόσια αρχή και ότι οι απολύσεις αυτές ισχύουν μόνο μετά την παρέλευση ορισμένης προθεσμίας κατά τη διάρκεια της οποίας η εν λόγω αρχή υποχρεούται να αναζητήσει λύσεις στα προβλήματα που θέτουν οι σχεδιαζόμενες απολύσεις.

41 Τέτοιες διατάξεις, οι οποίες, όπως αναφέρθηκε στις σκέψεις 27 και 32 της παρούσας αποφάσεως, αποσκοπούν, ιδίως, στην ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων, εξομοιώνοντας ταυτόχρονα τις επιβαρύνσεις που συνεπάγονται για τις επιχειρήσεις οι προστατευτικοί αυτοί κανόνες, στηρίζονται προδήλως στην παραδοχή ότι, άπαξ και εξαντληθούν οι διαδικασίες που θεσπίζουν οι εν λόγω διατάξεις, συμπεριλαμβανομένης και της περιπτώσεως κατά την οποία οι διαβουλεύσεις δεν κατέληξαν στην επίτευξη συμφωνίας, η πραγματοποίηση ομαδικών απολύσεων πρέπει να παραμένει εφικτή, έστω και υπό τον όρο της πληρώσεως ορισμένων αντικειμενικών προϋποθέσεων οι οποίες έχουν ενδεχομένως τεθεί από την εφαρμοστέα εθνική ρύθμιση.

42 Συναφώς, ενώπιον του Δικαστηρίου η ΑΓΕΤ Ηρακλής υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι η αρμόδια δημόσια αρχή εναντιώνεται συστηματικά στα κοινοποιούμενα σε αυτή σχέδια ομαδικών απολύσεων, με συνέπεια οι εκπρόσωποι των εργαζομένων να απέχουν συνήθως, όπως συνέβη και στην υπόθεση της κύριας δίκης, από τις διαβουλεύσεις που αποσκοπούν στην εξεύρεση συμφωνίας ως προς τις δυνατότητες αποφυγής ή μειώσεως των σχεδιαζόμενων απολύσεων και αμβλύνσεως των συνεπειών τους.

43 Εναπόκειται, ωστόσο, στο αιτούν δικαστήριο, ως το μόνο που διαθέτει λυσιτελείς σχετικές πληροφορίες, να εξετάσει, εφόσον είναι απαραίτητο, εάν, λόγω των παρατιθέμενων στη σκέψη 26 της παρούσας αποφάσεως τριών κριτηρίων αξιολογήσεως βάσει των οποίων η αρμόδια δημόσια αρχή καλείται να αξιολογήσει τα σχέδια ομαδικών απολύσεων που της κοινοποιούνται, και λόγω του τρόπου με τον οποίον η εν λόγω αρχή εφαρμόζει κατά περίπτωση τα κριτήρια αυτά, η επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση έχει ως συνέπεια να αποκλείεται στην πράξη κάθε ουσιαστική δυνατότητα του εργοδότη να προβεί σε ομαδικές απολύσεις και, ως εκ τούτου, να καθίστανται οι διατάξεις της οδηγίας 98/59 άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας.

44 Βάσει των προεκτεθέντων, στο πρώτο σκέλος του πρώτου ερωτήματος πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 98/59 δεν αντιτίθεται, καταρχήν, σε εθνική νομοθετική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, δυνάμει της οποίας, ελλείψει συμφωνίας με τους εκπροσώπους των εργαζομένων επί σχεδίου ομαδικών απολύσεων, ο εργοδότης δεν μπορεί να προβεί στις απολύσεις αυτές, εφόσον η αρμόδια δημόσια αρχή στην οποία το σχέδιο πρέπει να κοινοποιηθεί, δεν εγκρίνει, με αιτιολογημένη απόφασή της εντός της προβλεπόμενης από την ως άνω ρύθμιση προθεσμίας και κατόπιν εξετάσεως του φακέλου και αξιολογήσεως των συνθηκών της αγοράς εργασίας, της καταστάσεως της επιχειρήσεως και του συμφέροντος της εθνικής οικονομίας, την εν όλω ή εν μέρει υλοποίηση των σχεδιαζόμενων απολύσεων. Δεν ισχύει όμως το ίδιο, εάν διαπιστωθεί ότι, λόγω των τριών κριτηρίων αξιολογήσεως στα οποία παραπέμπει η ρύθμιση αυτή και της κατά περίπτωση εφαρμογής της από την ως άνω δημόσια αρχή υπό τον έλεγχο των αρμοδίων δικαστηρίων, η επίμαχη ρύθμιση έχει ως συνέπεια να καθίστανται οι διατάξεις της οδηγίας άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας, ζήτημα του οποίου η εξέταση απόκειται στο αιτούν δικαστήριο.

Επί των άρθρων 49 και 63 ΣΛΕΕ

– Επί της εφαρμογής του άρθρου 49 ΣΛΕΕ περί ελευθερίας εγκαταστάσεως και/ή του άρθρου 63 ΣΛΕΕ περί ελεύθερης κυκλοφορίας κεφαλαίων, καθώς και επί του περιορισμού των ελευθεριών αυτών

45 Η ελευθερία εγκαταστάσεως, την οποία το άρθρο 49 ΣΛΕΕ αναγνωρίζει στους υπηκόους των κρατών μελών και η οποία συνεπάγεται γι' αυτούς την ανάληψη και άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων, καθώς και τη σύσταση και διαχείριση επιχειρήσεων υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με εκείνες που καθορίζει η νομοθεσία του κράτους μέλους εγκαταστάσεως για τους δικούς του υπηκόους, περιλαμβάνει, σύμφωνα με το άρθρο 54 ΣΛΕΕ, για τις εταιρίες που έχουν συσταθεί κατά τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους και οι οποίες έχουν την καταστατική τους έδρα, την κεντρική τους διοίκηση ή την κύρια εγκατάστασή τους εντός της Ένωσης, το δικαίωμα να ασκούν τη δραστηριότητά τους στο οικείο κράτος μέλος μέσω θυγατρικής, υποκαταστήματος ή πρακτορείου (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2005, Marks & Spencer, C-446/03, EU:C:2005:763, σκέψη 30 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

46 Η ελευθερία εγκαταστάσεως καλύπτει, μεταξύ άλλων, τη σύσταση, από εταιρία εγκατεστημένη σε κράτος μέλος, θυγατρικής εταιρίας σε άλλο κράτος μέλος. Κατά πάγια νομολογία, τούτο ισχύει και σε περίπτωση που μια τέτοια εταιρία ή υπήκοος κράτους μέλους αποκτά, στο κεφάλαιο εταιρίας εγκατεστημένης σε άλλο κράτος μέλος, συμμετοχή η οποία του επιτρέπει να ασκεί αδιαμφισβήτητη επιρροή στις αποφάσεις της εταιρίας αυτής και να καθορίζει τις δραστηριότητές της (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 21ης Οκτωβρίου 2010, Ίδρυμα Τύπου, C-81/09, EU:C:2010:622, σκέψη 47 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και της 8ης Νοεμβρίου 2012, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-244/11, EU:C:2012:694, σκέψη 21 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

47 Τέτοια είναι η επίμαχη στην κύρια δίκη περίπτωση, καθώς από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι ο εδρεύων στη Γαλλία πολυεθνικός όμιλος Lafarge κατέχει, στο κεφάλαιο της ΑΓΕΤ Ηρακλής, συμμετοχές που τον καθιστούν κύριο μέτοχο της εταιρίας αυτής, η δε ΑΓΕΤ Ηρακλής διευκρίνισε συναφώς, σε απάντηση ερωτήσεως του Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι οι εν λόγω συμμετοχές ανέρχονταν, κατά τον χρόνο καταρτίσεως του επίμαχου σχεδίου απολύσεων, στο 89 % του κεφαλαίου της.

48 Αποτελεί πάγια νομολογία ότι ο όρος «περιορισμός» στο άρθρο 49 ΣΛΕΕ καλύπτει, μεταξύ άλλων, τα μέτρα που, μολονότι εφαρμόζονται χωρίς διάκριση βάσει υπηκοότητας, εντούτοις μπορούν να παρεμποδίσουν ή να καταστήσουν λιγότερο ελκυστική την άσκηση της ελευθερίας εγκαταστάσεως (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 21ης Απριλίου 2005, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-140/03, EU:C:2005:242, σκέψη 27, και της 21ης Οκτωβρίου 2010, Ίδρυμα Τύπου, C-81/09, EU:C:2010:622, σκέψη 54).

49 Συνεπώς, ο όρος αυτός καλύπτει ιδίως τα λαμβανόμενα από κράτος μέλος μέτρα τα οποία, μολονότι εφαρμόζονται αδιακρίτως, επηρεάζουν την πρόσβαση στην αγορά των επιχειρήσεων άλλων κρατών μελών και παρακωλύουν κατ' αυτόν τον τρόπο το εμπόριο εντός της Ένωσης (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 28ης Απριλίου 2009, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-518/06, EU:C:2009:270, σκέψη 64 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

50 Όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά κράτους μέλους και την απαίτηση να διασφαλίζεται η πρόσβαση αυτή, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, σκοπός της ελευθερίας εγκαταστάσεως που κατοχυρώνεται με το άρθρο 49 ΣΛΕΕ είναι να παρέχεται η δυνατότητα σε υπήκοο κράτους μέλους ή σε νομικό πρόσωπο εγκατεστημένο στο κράτος μέλος αυτό να συστήσει δευτερεύουσα εγκατάσταση σε άλλο κράτος μέλος, προκειμένου να ασκήσει εκεί τις δραστηριότητές του και να ενισχύσει με τον τρόπο αυτό την οικονομική και κοινωνική αλληλοδιείσδυση στο εσωτερικό της Ένωσης στον τομέα των μη μισθωτών δραστηριοτήτων. Προς τούτο, η ελευθερία εγκαταστάσεως

αποσκοπεί στο να παράσχει στον εν λόγω υπήκοο της Ένωσης ή στο εν λόγω εγκατεστημένο στην Ένωση νομικό πρόσωπο τη δυνατότητα να μετέχει, με σταθερό και συνεχή τρόπο, στην οικονομική ζωή άλλου κράτους μέλους εκτός του κράτους προελεύσεώς του και να αποκομίζει συναφώς οφέλη ασκώντας στο κράτος μέλος υποδοχής οικονομική δραστηριότητα με τη δημιουργία σταθερής εγκαταστάσεως και για αόριστο χρονικό διάστημα (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 2016, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας, C-179/14, EU:C:2016:108, σκέψη 148 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

51 Κατά συνέπεια, η έννοια της εγκαταστάσεως προϋποθέτει πραγματική εγκατάσταση της ενδιαφερόμενης εταιρίας στο ως άνω κράτος και την άσκηση ουσιαστικής οικονομικής δραστηριότητας εντός αυτού (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 12ης Ιουλίου 2012, VALE, C-378/10, EU:C:2012:440, σκέψη 34 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

52 Επομένως, η πραγματική άσκηση της ελευθερίας εγκαταστάσεως εμπεριέχει, ως αναγκαίο συμπλήρωμα της ελευθερίας αυτής, τη δυνατότητα της θυγατρικής, του πρακτορείου ή του υποκαταστήματος που έχει δημιουργηθεί από νομικό πρόσωπο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος να προσλαμβάνει εργαζομένους στο κράτος μέλος υποδοχής, εφόσον τούτο απαιτείται για τη δραστηριότητα που σκοπεύει να αναπτύξει εκεί (βλ., συναφώς, απόφαση της 10ης Ιουλίου 1986, Segers, 79/85, EU:C:1986:308, σκέψη 15).

53 Επίσης, εμπεριέχει, καταρχήν, τη δυνατότητα καθορισμού της φύσεως και του εύρους της οικονομικής δραστηριότητας που πρόκειται να αναπτυχθεί στο κράτος μέλος υποδοχής και, ιδίως, του μεγέθους των εγκαταστάσεων και του αριθμού των εργαζομένων που απαιτούνται προς τούτο, καθώς και, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 65 των προτάσεών του, την ευχέρεια συρρικνώσεως, εν συνεχεία, ή ακόμη και παύσεως της δραστηριότητας αυτής και της λειτουργίας της προαναφερθείσας εγκαταστάσεως.

54 Ως προς τα ζητήματα αυτά, πρέπει να τονιστεί ότι, κατά την επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση, αυτή καθαυτήν η δυνατότητα μιας τέτοιας εγκαταστάσεως να προβεί σε ομαδική απόλυση εξαρτάται, εν προκειμένω, από την προϋπόθεση μη εναντιώσεως της αρμόδιας δημόσιας αρχής. Η απόφαση, όμως, περί διενέργειας ομαδικής απολύσεως συνιστά θεμελιώδη απόφαση για τον βίο μιας επιχειρήσεως (βλ., κατ' αναλογία, σχετικά με αποφάσεις επί οικειοθελούς λύσεως, αποσχίσεως ή συγχωνεύσεως, απόφαση της 13ης Μαΐου 2003, Επιτροπή κατά Ισπανίας, C-463/00, EU:C:2003:272, σκέψη 79).

55 Διαπιστώνεται, συναφώς, ότι μια τέτοια εθνική νομοθετική ρύθμιση αποτελεί σημαντική επέμβαση στην άσκηση ορισμένων ελευθεριών που εν γένει απολαύουν οι επιχειρήσεις (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 28ης Απριλίου 2009, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-518/06, EU:C:2009:270, σκέψη 66). Τούτο ισχύει και για την ελευθερία των εν λόγω επιχειρήσεων να προσλαμβάνουν εργαζομένους, ώστε να είναι σε θέση να ασκήσουν τις δραστηριότητές τους, ή ακόμη να παύουν για δικούς τους λόγους τη δραστηριότητα της εγκαταστάσεώς τους, καθώς και για την ελευθερία τους να κρίνουν εάν και πότε πρέπει να καταρτίσουν σχέδιο ομαδικών απολύσεων, ιδίως για λόγους που σχετίζονται με την παύση ή τη μείωση της δραστηριότητας της επιχειρήσεως, τη μείωση της ζήτησης του παραγόμενου προϊόντος ή, ακόμη, την αναδιοργάνωση της επιχειρήσεως, ανεξαρτήτως του επιπέδου της δραστηριότητάς της (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 12ης Φεβρουαρίου 1985, Dansk Metalarbejderforbund και Specialarbejderforbundet i Danmark, 284/83, EU:C:1985:61, σκέψη 15, καθώς και της 8ης Ιουνίου 1994, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, C-383/92, EU:C:1994:234, σκέψεις 29 και 32).

56 Εθνική νομοθετική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη είναι, συνεπώς, ικανή να καταστήσει εξαρχής λιγότερο ελκυστική την πρόσβαση στην ελληνική αγορά και, εν συνεχεία, να περιορίσει σημαντικά ή και να εξαλείψει τη δυνατότητα των επιχειρήσεων άλλων κρατών μελών που έχουν τελικά εγκατασταθεί σε μια νέα αγορά να ρυθμίσουν τη δραστηριότητά τους ή και να την παύσουν, αποδεσμεύοντας, στο πλαίσιο αυτό, τους εργαζομένους τους οποίους έχουν προηγουμένως προσλάβει.

57 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι μια τέτοια εθνική ρύθμιση ενδέχεται να αποτελέσει σοβαρό εμπόριο για την άσκηση της ελευθερίας εγκαταστάσεως στην Ελλάδα.

58 Όσον αφορά το άρθρο 63 ΣΛΕΕ περί ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων, στη διάταξη υπάγονται οι άμεσες επενδύσεις υπό μορφή συμμετοχής σε επιχείρηση διά της κατοχής μετοχών οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα πραγματικής συμμετοχής στη διαχείρισή της και τον έλεγχό της, καθώς και οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου, ήτοι η απόκτηση τίτλων στην αγορά κεφαλαίων με μοναδική πρόθεση την τοποθέτηση χρημάτων και χωρίς πρόθεση ασκήσεως επιρροής στη διαχείριση και τον έλεγχο της επιχειρήσεως (βλ., απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2010, Ίδρυμα Τύπου, C-81/09, EU:C:2010:622, σκέψη 48 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

59 Όσον αφορά, ωστόσο, την υπόθεση της κύριας δίκης, διαπιστώνεται ότι πλειοψηφική συμμετοχή στο κεφάλαιο της εταιρίας που σχεδιάζει εν προκειμένω να προβεί σε ομαδικές απολύσεις κατέχει πολυεθνικός όμιλος εταιριών, εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος, ο οποίος δύναται, λόγω της συμμετοχής αυτής, να ασκεί αδιαμφισβήτητη επιρροή στις αποφάσεις της εν λόγω εταιρίας και να καθορίζει τις δραστηριότητές της, και ότι μια τέτοια περίπτωση καλύπτεται, όπως προαναφέρθηκε στη σκέψη 47 της παρούσας αποφάσεως, από την ελευθερία εγκαταστάσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, ακόμη και αν η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική νομοθετική ρύθμιση παράγει αποτελέσματα περιοριστικά της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων, τα αποτελέσματα αυτά αποτελούν, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης υποθέσεως, αναπόφευκτη συνέπεια της παρεμποδίσεως της ελευθερίας εγκαταστάσεως και δεν δικαιολογούν αυτοτελή εξέταση σε σχέση με το άρθρο 63 ΣΛΕΕ (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 26ης Μαρτίου 2009, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-326/07, EU:C:2009:193, σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και της 8ης Νοεμβρίου 2012, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-244/11, EU:C:2012:694, σκέψη 30).

60 Συνεπώς, δεν απαιτείται χωριστή εξέταση της επίμαχης στην κύρια δίκη ρυθμίσεως υπό το πρίσμα των κανόνων της Συνθήκης ΛΕΕ περί ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων.

– Επί της ενδεχόμενης δικαιολογήσεως

61 Κατά πάγια νομολογία, περιορισμός της ελευθερίας εγκαταστάσεως επιτρέπεται μόνον εφόσον δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος. Επιπλέον, σε μια τέτοια περίπτωση, απαιτείται ο περιορισμός αυτός να είναι κατάλληλος για τη διασφάλιση της επιτεύξεως του επιδιωκόμενου σκοπού και να μην υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρο (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 29ης Νοεμβρίου 2011, National Grid Indus, C-371/10, EU:C:2011:785, σκέψη 42 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 23ης Φεβρουαρίου 2016, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας, C-179/14, EU:C:2016:108, σκέψη 166).

62 Όπως υπενθυμίζει, στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, το αιτούν δικαστήριο, αποτελεί επίσης πάγια νομολογία ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται από τον Χάρτη έχουν εφαρμογή σε όλες τις καταστάσεις που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης και ότι απαιτείται, ως εκ τούτου, σεβασμός των δικαιωμάτων αυτών στην περίπτωση εθνικής νομοθετικής ρυθμίσεως που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω δικαίου (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, σκέψεις 19 έως 21).

63 Τούτο ισχύει ιδίως σε περίπτωση που μια εθνική νομοθετική ρύθμιση είναι ικανή να περιορίσει μία ή περισσότερες από τις θεμελιώδεις ελευθερίες που κατοχυρώνονται με τη Συνθήκη και το κράτος μέλος επικαλείται, προς δικαιολόγηση του περιορισμού αυτού, επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος. Σε μια τέτοια περίπτωση, η επίμαχη εθνική ρύθμιση μπορεί να εμπίπτει στις προβλεπόμενες εξαιρέσεις μόνον εφόσον είναι σύμφωνη με τα θεμελιώδη δικαιώματα, των οποίων την τήρηση διασφαλίζει το Δικαστήριο (βλ. αποφάσεις της 18ης Ιουνίου 1991, ERT, C-260/89, EU:C:1991:254, σκέψη 43, και της 30ής Απριλίου 2014, Pfleger κ.λπ., C-390/12, EU:C:2014:281, σκέψη 35).

64 Πράγματι, η υποχρέωση σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης και, συνεπώς, του Χάρτη. Επομένως, όταν ένα κράτος μέλος επικαλείται τις εξαιρέσεις που προβλέπει το δίκαιο της Ένωσης ως δικαιολογητικό λόγο του περιορισμού μιας από τις θεμελιώδεις ελευθερίες που κατοχυρώνει η Συνθήκη, πρέπει να γίνεται δεκτό ότι το κράτος μέλος «εφαρμόζει το δίκαιο της Ένωσης», κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη (βλ. απόφαση της 30ής Απριλίου 2014, Pfleger κ.λπ., C-390/12, EU:C:2014:281, σκέψη 36).

65 Όπως επισημάνθηκε με τις σκέψεις 54 έως 57 της παρούσας αποφάσεως, η επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση συνιστά περιορισμό της ελευθερίας εγκαταστάσεως. Δεδομένου ότι προς δικαιολόγηση του περιορισμού αυτού προβάλλονται, σύμφωνα με τα υποβληθέντα από το αιτούν δικαστήριο στοιχεία που παρατίθενται στη σκέψη 22 της παρούσας αποφάσεως, επιτακτικοί λόγοι γενικού συμφέροντος, η εν λόγω ρύθμιση μπορεί να δικαιολογηθεί μόνον εφόσον είναι συμβατή με τα θεμελιώδη δικαιώματα.

66 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι εθνική νομοθετική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη συνεπάγεται, όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, περιορισμό της ασκήσεως της κατοχυρωμένης στο άρθρο 16 του Χάρτη επιχειρηματικής ελευθερίας.

67 Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η παρεχόμενη από τη διάταξη αυτή προστασία περιλαμβάνει την ελευθερία ασκήσεως οικονομικής ή εμπορικής δραστηριότητας, την ελευθερία των συμβάσεων και τον ελεύθερο ανταγωνισμό (απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, σκέψη 42).

68 Όσον αφορά τη συμβατική ελευθερία, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί, σχετικά με τις διαπραγματεύσεις επί συλλογικών συμβάσεων εργασίας, ότι το άρθρο 16 του Χάρτη έχει μεταξύ άλλων την έννοια ότι μια επιχείρηση πρέπει να έχει τη δυνατότητα να προασπίζεται αποτελεσματικά τα συμφέροντά της στο πλαίσιο διαδικασίας συνάψεως συμβάσεως στην οποία μετέχει και να διαπραγματεύεται τα στοιχεία που καθορίζουν την εξέλιξη των όρων εργασίας των εργαζομένων της, ενόψει της μελλοντικής οικονομικής δραστηριότητάς της (απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, Alemo-Herron κ.λπ., C-426/11, EU:C:2013:521, σκέψη 33).

69 Δεν μπορεί, συνεπώς, να αμφισβητηθεί ότι η θέσπιση ενός πλαισίου ρυθμίσεως των ομαδικών απολύσεων, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, συνιστά επέμβαση στην άσκηση της επιχειρηματικής ελευθερίας και, ειδικότερα, της συμβατικής ελευθερίας την οποία διαθέτουν καταρχήν οι επιχειρήσεις έναντι των εργαζομένων τους, καθόσον είναι βέβαιον ότι, στο πλαίσιο του συστήματος αυτού, η εναντίωση της εθνικής αρχής σε σχέδια ομαδικών απολύσεων μπορεί να καταλήξει σε παρεμπόδιση της υλοποιήσεως των σχεδίων αυτών από τον εργοδότη.

70 Συναφώς, υπενθυμίζεται ωστόσο ότι, κατά το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, επιτρέπεται η επιβολή περιορισμών στην άσκηση των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται με αυτόν, υπό την προϋπόθεση ότι οι ως άνω περιορισμοί προβλέπονται από τον νόμο, δεν θίγουν το ουσιαστικό περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών και ότι, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται πραγματικά σε σκοπούς γενικού συμφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2013, McDonagh, C-12/11, EU:C:2013:43, σκέψη 61).

– Επί των επιτακτικών λόγων γενικού συμφέροντος

71 Η επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση, με την οποία παρέχεται στην αρμόδια εθνική αρχή, σε περίπτωση μη επιτεύξεως συμφωνίας μεταξύ εργοδότη και εκπροσώπων των εργαζομένων επί σχεδίου ομαδικών απολύσεων, η εξουσία να μην εγκρίνει τη σχεδιαζόμενη ομαδική απόλυση, προβλέπει τρία κριτήρια τα οποία η εν λόγω αρχή καλείται να λάβει υπόψη της κατά την εξέταση του φακέλου που της υποβάλλεται, και, συγκεκριμένα, τις συνθήκες της αγοράς εργασίας, την κατάσταση της επιχειρήσεως

και το συμφέρον της εθνικής οικονομίας. Συνεπώς, όπως τονίζει το αιτούν δικαστήριο με την απόφαση περί παραπομπής, οι σκοποί γενικού συμφέροντος που επιδιώκει εν προκειμένω η συγκεκριμένη ρύθμιση αφορούν τόσο την προστασία των εργαζομένων όσο και την καταπολέμηση της ανεργίας και την προστασία του συμφέροντος της εθνικής οικονομίας.

72 Όσον αφορά την προστασία του συμφέροντος της εθνικής οικονομίας, αποτελεί πάγια νομολογία ότι λόγοι αμιγώς οικονομικής φύσεως, όπως είναι, μεταξύ άλλων, η ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας ή η εύρυθμη λειτουργία της, δεν μπορούν να δικαιολογήσουν απαγορευμένους από τη Συνθήκη περιορισμούς (βλ. συναφώς, μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 5ης Ιουνίου 1997, SETTG, C-398/95, EU:C:1997:282, σκέψεις 22 και 23, της 6ης Ιουνίου 2000, Verkooijen, C-35/98, EU:C:2000:294, σκέψεις 47 και 48, καθώς και της 4ης Ιουνίου 2002, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, C-367/98, EU:C:2002:326, σκέψη 52 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

73 Αντιθέτως, στους επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος που αναγνωρίζει το Δικαστήριο συγκαταλέγεται η προστασία των εργαζομένων (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 23ης Νοεμβρίου 1999, Arblade κ.λπ., C-369/96 και C-376/96, EU:C:1999:575, σκέψη 36, της 13ης Δεκεμβρίου 2005, SEVIC Systems, C-411/03, EU:C:2005:762, σκέψη 28, καθώς και της 11ης Δεκεμβρίου 2007, International Transport Workers' Federation και Finnish Seamen's Union, C-438/05, EU:C:2007:772, σκέψη 77).

74 Το ίδιο ισχύει για την αύξηση της απασχόλησης και των προσλήψεων, η οποία, ως σκοπούσα ιδίως στη μείωση της ανεργίας, αποτελεί θεμιτό σκοπό της κοινωνικής πολιτικής (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 11ης Ιανουαρίου 2007, ITC, C-208/05, EU:C:2007:16, σκέψεις 38 και 39, της 18ης Ιανουαρίου 2007, Confédération générale du travail κ.λπ., C-385/05, EU:C:2007:37, σκέψη 28, καθώς και της 13ης Δεκεμβρίου 2012, Caves Krier Frères, C-379/11, EU:C:2012:798, σκέψη 51).

75 Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι λόγοι σχετικοί με τη διατήρηση των θέσεων εργασίας θα μπορούσαν, σε ορισμένες περιπτώσεις και υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να δικαιολογήσουν εθνική νομοθετική ρύθμιση η οποία έχει ως συνέπεια τον περιορισμό της ελευθερίας εγκαταστάσεως (βλ., συναφώς, απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2007, Geurts και Vogten, C-464/05, EU:C:2007:631, σκέψη 26).

76 Επιπροσθέτως, όσον αφορά τους επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος που παρατίθενται στις σκέψεις 73 έως 75 της παρούσας αποφάσεως, επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από το άρθρο 3, παράγραφος 3, ΣΕΕ, η Ένωση δεν θεσπίζει απλώς μια εσωτερική αγορά, αλλά εργάζεται για την αειφόρο ανάπτυξη της Ευρώπης, με γνώμονα, μεταξύ άλλων, την κοινωνική οικονομία της αγοράς με υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο, προάγει δε επίσης την κοινωνική συνοχή (βλ., όσον αφορά τη Συνθήκη ΕΚ, απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2007, International Transport Workers' Federation και Finnish Seamen's Union, C-438/05, EU:C:2007:772, σκέψη 78).

77 Συνεπώς, δεδομένου ότι οι σκοποί της Ένωσης δεν είναι μόνον οικονομικοί αλλά και κοινωνικοί, τα δικαιώματα που απορρέουν από τις διατάξεις της Συνθήκης περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων πρέπει να σταθμίζονται με τους σκοπούς που επιδιώκει η κοινωνική πολιτική, στους οποίους συγκαταλέγονται, ιδίως, όπως προκύπτει από το άρθρο 151, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, η προώθηση της απασχόλησης, η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας, ώστε να καταστεί δυνατή η εναρμόνισή τους με παράλληλη διατήρηση της προόδου, η κατάλληλη κοινωνική προστασία, ο κοινωνικός διάλογος, η ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων που θα επιτρέψουν ένα υψηλό και διαρκές επίπεδο απασχόλησης και η καταπολέμηση του αποκλεισμού (βλ., συναφώς, σχετικά με αντίστοιχες διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ, απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2007, International Transport Workers' Federation και Finnish Seamen's Union, C-438/05, EU:C:2007:772, σκέψη 79).

78 Στο ίδιο πνεύμα, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 147, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η Ένωση συμβάλλει στην επίτευξη υψηλού επιπέδου απασχόλησης, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών, υποστηρίζοντας και, εάν χρειάζεται, συμπληρώνοντας τη δράση τους, σεβόμενη πλήρως τις αρμοδιότητες των κρατών μελών στον τομέα αυτόν. Εξάλλου, κατά το άρθρο 147, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, ο σκοπός της επιτεύξεως υψηλού επιπέδου απασχόλησης λαμβάνεται υπόψη κατά τη χάραξη και την εφαρμογή των πολιτικών και των δράσεων της Ένωσης. Τέλος, στο άρθρο 9 ΣΛΕΕ διευκρινίζεται ότι, κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και των δράσεών της, η Ένωση συνεκτιμά, μεταξύ άλλων, τις απαιτήσεις που συνδέονται με την προαγωγή υψηλού επιπέδου απασχόλησης και τη διασφάλιση κατάλληλης κοινωνικής προστασίας.

– Επί της αναλογικότητας

79 Πρέπει, στο σημείο αυτό, να εξεταστεί εάν οι περιορισμοί της ελευθερίας εγκαταστάσεως και της επιχειρηματικής ελευθερίας οι οποίοι προκαλούνται από εθνική νομοθετική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη είναι δυνατόν να δικαιολογηθούν από τους λόγους γενικού συμφέροντος που παρατίθενται στις σκέψεις 73 έως 75 της παρούσας αποφάσεως, ήτοι την προστασία των εργαζομένων και της απασχόλησης.

80 Όπως προκύπτει από τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 61 της παρούσας αποφάσεως, προς τούτο απαιτείται να είναι οι περιορισμοί αυτοί κατάλληλοι για τη διασφάλιση της επιτεύξεως του επιδιωκόμενου σκοπού γενικού συμφέροντος και να μην υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρο.

81 Συναφώς, υπενθυμίζεται επίσης ότι, όπως έχει επανειλημμένως τονίσει το Δικαστήριο, τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως κατά την επιλογή των μέτρων που είναι πρόσφορα για την επίτευξη των σκοπών της κοινωνικής πολιτικής τους, πλην όμως το περιθώριο αυτό εκτιμήσεως δεν δικαιολογεί να θίγονται τα δικαιώματα που αντλούν οι ιδιώτες από τις σχετικές με τις θεμελιώδεις ελευθερίες τους διατάξεις των Συνθηκών (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 11ης Ιανουαρίου 2007, ITC, C-208/05, EU:C:2007:16, σκέψεις 39 και 40, της 18ης Ιανουαρίου 2007, Confédération générale du travail κ.λπ., C-385/05, EU:C:2007:37, σκέψεις 28 και 29, καθώς και της 13ης Δεκεμβρίου 2012, Caves Krier Frères, C-379/11, EU:C:2012:798, σκέψεις 51 και 52).

82 Όπως, εξάλλου, υπομνήσθηκε με τη σκέψη 70 της παρούσας αποφάσεως, οι περιορισμοί στην ελεύθερη άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών που κατοχυρώνονται με τον Χάρτη, και συγκεκριμένα της επιχειρηματικής ελευθερίας που κατοχυρώνεται με το άρθρο 16 αυτού, δεν πρέπει να θίγουν το ουσιαστικό περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών.

83 Σε σχέση με τα ζητήματα αυτά, διαπιστώνεται, καταρχάς, ότι δεν είναι αντίθετη στην ελευθερία εγκαταστάσεως που κατοχυρώνεται με το άρθρο 49 ΣΛΕΕ ούτε στην επιχειρηματική ελευθερία που κατοχυρώνεται με το άρθρο 16 του Χάρτη εθνική νομοθετική ρύθμιση κράτους μέλους κατά την οποία τα σχέδια ομαδικών απολύσεων πρέπει, προτού υλοποιηθούν, να κοινοποιούνται σε εθνική αρχή με εξουσία ελέγχου στο πλαίσιο της οποίας δύναται, σε ορισμένες περιπτώσεις, να εναντιώνεται σε τέτοιο σχέδιο για λόγους προστασίας των εργαζομένων και της απασχόλησης.

84 Συγκεκριμένα, αφενός, ένας μηχανισμός ρυθμίσεως των ομαδικών απολύσεων όπως ο περιγραφόμενος στην προηγούμενη σκέψη δεν θίγει καταρχήν το ουσιαστικό περιεχόμενο της επιχειρηματικής ελευθερίας που κατοχυρώνεται με το άρθρο 16 του Χάρτη.

85 Μολονότι, όπως επισημάνθηκε με τη σκέψη 69 της παρούσας αποφάσεως, η θέσπιση ενός τέτοιου ρυθμιστικού πλαισίου συνιστά επέμβαση στην άσκηση της επιχειρηματικής ελευθερίας και, ειδικότερα, στη συμβατική ελευθερία την οποία διαθέτουν καταρχήν οι επιχειρήσεις, ιδίως έναντι των εργαζομένων που απασχολούν, εντούτοις υπενθυμίζεται συναφώς ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η

επιχειρηματική ελευθερία δεν αποτελεί απόλυτο προνόμιο, αλλά πρέπει να νοείται σε σχέση με τη λειτουργία της στην κοινωνία (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, σκέψη 45 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

86 Βάσει της νομολογίας αυτής και λαμβανομένου υπόψη του γράμματος του άρθρου 16 του Χάρτη, το οποίο διακρίνεται από τις λοιπές θεμελιώδεις ελευθερίες που κατοχυρώνονται στον τίτλο II του Χάρτη, ενώ προσομοιάζει με ορισμένες διατάξεις του τίτλου IV του Χάρτη αυτού, η επιχειρηματική ελευθερία μπορεί να υπόκειται σε ευρύ φάσμα επεμβάσεων της δημόσιας αρχής, δυναμένων να θέτουν, προς το γενικό συμφέρον, περιορισμούς στην άσκηση της οικονομικής δραστηριότητας (απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, σκέψη 46).

87 Το Δικαστήριο έχει βεβαίως αποφανθεί, σχετικά με εθνική νομοθετική ρύθμιση δυνάμει της οποίας ορισμένες επιχειρήσεις δεν είχαν καμία δυνατότητα να μετάσχουν σε οργανισμό συλλογικών διαπραγματεύσεων, αρμόδιο να αποφασίζει επί συλλογικών συμβάσεων, και, ως εκ τούτου, δεν είχαν τη δυνατότητα να προασπίσουν αποτελεσματικά τα συμφέροντά τους στο πλαίσιο διαδικασίας συνάψεως συμβάσεως ή να διαπραγματευθούν τα στοιχεία που καθορίζουν την εξέλιξη των όρων εργασίας των εργαζομένων τους, ενόψει της μελλοντικής οικονομικής δραστηριότητάς τους, ότι, στην περίπτωση αυτή, η συμβατική ελευθερία των εν λόγω επιχειρήσεων θα περιοριζόταν σε τέτοιο βαθμό ώστε θα θιγόταν το ουσιαστικό περιεχόμενο της επιχειρηματικής ελευθερίας (απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, Alemo-Herron κ.λπ., C-426/11, EU:C:2013:521, σκέψεις 34 και 35).

88 Ωστόσο, εν προκειμένω, αρκεί η επισήμανση ότι ένα σύστημα όπως αυτό που περιγράφεται στη σκέψη 83 της παρούσας αποφάσεως δεν συνεπάγεται, ως εκ της φύσεώς του, τον αποκλεισμό κάθε δυνατότητας των επιχειρήσεων να προβαίνουν σε ομαδικές απολύσεις, αλλά αποσκοπεί μόνο στη ρύθμιση της δυνατότητας αυτής. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι το σύστημα αυτό θίγει το ουσιαστικό περιεχόμενο της επιχειρηματικής ελευθερίας.

89 Αφετέρου, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, επιτρέπεται η επιβολή περιορισμών στην άσκηση δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται με τον Χάρτη, υπό την προϋπόθεση, μεταξύ άλλων, ότι οι περιορισμοί αυτοί, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται πραγματικά σε αναγνωρισμένους σκοπούς γενικού συμφέροντος ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων. Όσον αφορά τα εν λόγω δικαιώματα και ελευθερίες, επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 30 του Χάρτη, κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα προστασίας έναντι κάθε αδικαιολόγητης απόλυσης, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

90 Συνεπώς, στο ευαίσθητο αυτόν τομέα, ένα εθνικό σύστημα ρυθμίσεως όπως το περιγραφόμενο στη σκέψη 83 της παρούσας αποφάσεως πρέπει να κατατείνει στη δίκαιη εξισορρόπηση μεταξύ, αφενός, των συμφερόντων που συνδέονται με την προστασία των εργαζομένων και της απασχόλησης, έναντι, ιδίως, των αδικαιολόγητων απολύσεων και έναντι των συνεπειών των ομαδικών απολύσεων για τους εργαζόμενους, και, αφετέρου, των συμφερόντων που σχετίζονται με την ελευθερία εγκαταστάσεως και την επιχειρηματική ελευθερία των επιχειρηματιών, οι οποίες κατοχυρώνονται με τα άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 16 του Χάρτη.

91 Οι αποφάσεις που αποτελούν αντικείμενο της υπό κρίση υποθέσεως είναι οικονομικής και εμπορικής φύσεως και δύνανται να έχουν επιπτώσεις στην απασχόληση σημαντικού αριθμού εργαζομένων μιας επιχειρήσεως (βλ., συναφώς, απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Akavan Erityisalojen Keskusliitto ΑΕΚ κ.λπ., C-44/08, EU:C:2009:533, σκέψη 37).

92 Πάντως, δεδομένης της δυνητικής εκτάσεως των εν λόγω επιπτώσεων, ένας μηχανισμός ρυθμίσεως των ομαδικών απολύσεων όπως ο περιγραφόμενος στις σκέψεις 83 και 90 της παρούσας αποφάσεως μπορεί, δεδομένης κυρίως της ελλείψεως κανόνων της Ένωσης που να αποτρέπουν τέτοιες απολύσεις, πέραν των σχετικών με την πληροφόρηση και τη διαβούλευση κανόνων της οδηγίας 98/59, να αποδειχθεί ικανός να συμβάλει στην ενίσχυση της αποτελεσματικής προστασίας των εργαζομένων και

των θέσεων εργασίας τους, διά της επί της ουσίας ρυθμίσεως της λήψεως τέτοιων οικονομικής και εμπορικής φύσεως αποφάσεων από τις επιχειρήσεις. Συνεπώς, ο μηχανισμός αυτός είναι ικανός να διασφαλίσει την επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών γενικού συμφέροντος.

93 Δεδομένου, εξάλλου, του περιθωρίου εκτιμήσεως που διαθέτουν κατά την υλοποίηση της κοινωνικής πολιτικής τους, τα κράτη μέλη μπορούν, καταρχήν, ευλόγως να θεωρήσουν ότι η ύπαρξη ενός τέτοιου ρυθμιστικού μηχανισμού είναι αναγκαία για τη διασφάλιση αυξημένου επιπέδου προστασίας των εργαζομένων και των θέσεων εργασίας τους. Ειδικότερα, δεν προκύπτει ότι μέτρα λιγότερο περιοριστικά θα μπορούσαν να διασφαλίσουν την επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών κατά τρόπο εξίσου αποτελεσματικό με τον εν λόγω μηχανισμό.

94 Επομένως, εξεταζόμενο επί της αρχής, ένα τέτοιο ρυθμιστικό πλαίσιο των προϋποθέσεων πραγματοποιήσεως ομαδικών απολύσεων μπορεί να ικανοποιεί τις επιταγές της αρχής της αναλογικότητας και, συνεπώς, να είναι, υπό το πρίσμα αυτό, συμβατό με τα άρθρα 49 ΣΛΕΕ και 16 του Χάρτη.

95 Δεύτερον, πρέπει να εξεταστεί εάν τα συγκεκριμένα επιμέρους χαρακτηριστικά του ρυθμιστικού πλαισίου των ομαδικών απολύσεων που προβλέπεται από την επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση και, ιδίως, τα τρία κριτήρια βάσει των οποίων η αρμόδια δημόσια αρχή καλείται να αποφασίσει εάν θα εναντιωθεί σε ομαδική απόλυση είναι ικανά να διασφαλίσουν την τήρηση των επιταγών που υπομνήσθηκαν με τις σκέψεις 79 έως 82 της παρούσας αποφάσεως.

96 Συναφώς, επισημαίνεται εξαρχής ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτό το προβλεπόμενο από την εν λόγω ρύθμιση κριτήριο του «συμφέροντος της εθνικής οικονομίας».

97 Συγκεκριμένα, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η απαγόρευση της διενέργειας ομαδικής απολύσεως με γνώμονα, ιδίως, την αποφυγή των αρνητικών συνεπειών για συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας και, συνεπώς, για την οικονομία της χώρας κατατείνει στην επίτευξη σκοπού οικονομικής φύσεως, ο οποίος, όπως προαναφέρθηκε στη σκέψη 72 της παρούσας αποφάσεως και όπως υπενθύμισε ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 66 των προτάσεών του, δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο γενικού συμφέροντος που να δικαιολογεί περιορισμό θεμελιώδους ελευθερίας κατοχυρωμένης από τη Συνθήκη (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 5ης Ιουνίου 1997, SETTG, C-398/95, EU:C:1997:282, σκέψη 23).

98 Αντιθέτως, όσον αφορά τα δύο άλλα κριτήρια εκτιμήσεως που προβλέπονται από την επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση, ήτοι την «κατάσταση της επιχειρήσεως» και τις «συνθήκες της αγοράς εργασίας», μπορεί καταρχήν να γίνει δεκτό ότι σχετίζονται με την προστασία των εργαζομένων και της απασχόλησης, που αποτελούν θεμιτούς σκοπούς γενικού συμφέροντος.

99 Διαπιστώνεται, ωστόσο, ότι τα κριτήρια αυτά έχουν διατυπωθεί κατά τρόπο υπέρμετρα γενικό και ασαφή. Όπως προκύπτει όμως από πάγια νομολογία, σε περίπτωση που, όπως συμβαίνει εν προκειμένω με την εξουσία εναντιώσεως που διαθέτει ο υπουργός, η εξουσία επεμβάσεως κράτους μέλους ή δημόσιας αρχής δεν υπόκειται σε καμία προϋπόθεση, πέραν της γενικής διατυπώσεως ορισμένων κριτηρίων και χωρίς να διευκρινίζονται οι συγκεκριμένες και αντικειμενικές περιστάσεις ασκήσεως της εξουσίας αυτής, προκαλείται σοβαρός περιορισμός της οικείας ελευθερίας, ο οποίος, προκειμένου περί αποφάσεων οι οποίες έχουν θεμελιώδη σημασία για τον βίο της επιχειρήσεως, όπως τονίστηκε με τη σκέψη 54 της παρούσας αποφάσεως, δύναται να επιφέρει την πλήρη αποδυνάμωση της συγκεκριμένης ελευθερίας (βλ., συναφώς, μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 4ης Ιουνίου 2002, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-483/99, EU:C:2002:327, σκέψεις 50 και 51, καθώς και της 26ης Μαρτίου 2009, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-326/07, EU:C:2009:193, σκέψεις 51 και 52).

100 Μολονότι, κατά την επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική νομοθετική ρύθμιση, η δημόσια αρχή που διαθέτει εν προκειμένω εξουσία μη εγκρίσεως της ομαδικής απολύσεως οφείλει, κατά την άσκηση της εξουσίας αυτής, να προβεί σε ανάλυση του φακέλου, να λάβει υπόψη της την κατάσταση της επιχειρήσεως και τις συνθήκες της αγοράς εργασίας και να εκδώσει αιτιολογημένη απόφαση,

εντούτοις διαπιστώνεται ότι, ελλείψει διευκρινίσεων σχετικά με τις συγκεκριμένες περιστάσεις ασκήσεως της εν λόγω εξουσίας, οι ενδιαφερόμενοι εργοδότες δεν γνωρίζουν υπό ποιες συγκεκριμένες και αντικειμενικές περιστάσεις μπορεί να ασκηθεί η εξουσία αυτή, καθώς οι περιπτώσεις δυνητικής ασκήσεως της εν λόγω εξουσίας είναι πολυάριθμες, απροσδιόριστες και μη προσδιορίσιμες, με συνέπεια η αρμόδια αρχή να διαθέτει ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως που δεν μπορεί ευχερώς να ελεγχθεί. Τέτοια κριτήρια, τα οποία είναι ασαφή και δεν στηρίζονται σε αντικειμενικές και δυνάμενες να ελεγχθούν προϋποθέσεις, υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών μέτρο και, ως εκ τούτου, δεν ικανοποιούν τις επιταγές της αρχής της αναλογικότητας (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 4ης Ιουνίου 2002, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-483/99, EU:C:2002:327, σκέψεις 51 και 53, της 26ης Μαρτίου 2009, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-326/07, EU:C:2009:193, σκέψεις 66 και 72, καθώς και της 8ης Νοεμβρίου 2012, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-244/11, EU:C:2012:694, σκέψεις 74 έως 77 και 86).

101 Εξάλλου, από τη νομολογία του Δικαστηρίου συνάγεται επίσης ότι το να υπόκειται η άσκηση μιας τέτοιας εξουσίας εναντιώσεως στον έλεγχο του εθνικού δικαστή αποτελεί στοιχείο αναγκαίο για την προστασία των επιχειρήσεων έναντι της εφαρμογής των κανόνων περί ελεύθερης εγκαταστάσεως, πλην όμως το στοιχείο αυτό δεν αρκεί για την εξάλειψη της ασυμβατότητας των δύο προαναφερθέντων κριτηρίων εκτιμήσεως με τους εν λόγω κανόνες (βλ., συναφώς, απόφαση της 26ης Μαρτίου 2009, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-326/07, EU:C:2009:193, σκέψεις 54 και 72), δεδομένου, ειδικότερα, ότι από την επίμαχη ρύθμιση δεν προκύπτουν αρκούντως σαφή κριτήρια βάσει των οποίων το εθνικό δικαστήριο δύναται να ελέγξει την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας εκ μέρους της διοικητικής αρχής (βλ., συναφώς, απόφαση της 13ης Μαΐου 2003, Επιτροπή κατά Ισπανίας, C-463/00, EU:C:2003:272, σκέψη 79).

102 Επομένως, ένα σύστημα ελέγχου και εναντιώσεως όπως αυτό που έχει θεσπιστεί με την επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση δεν συνάδει, λόγω των επιμέρους στοιχείων του, με τις απαιτήσεις που υπομνήστηκαν με τη σκέψη 61 της παρούσας αποφάσεως και, ως εκ τούτου, παραβιάζει το άρθρο 49 ΣΛΕΕ.

103 Για τους ίδιους λόγους, μια τέτοια ρύθμιση παραβιάζει επίσης την αρχή της αναλογικότητας, η οποία κατοχυρώνεται με το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη και, συνεπώς, παραβιάζει το άρθρο 16 αυτού.

104 Βάσει των προεκτεθέντων, στο δεύτερο σκέλος του πρώτου ερωτήματος πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, σε περίπτωση όπως αυτή που αποτελεί αντικείμενο της κύριας δίκης, το άρθρο 49 ΣΛΕΕ αντιτίθεται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση δυνάμει της οποίας, ελλείψει συμφωνίας με τους εκπροσώπους των εργαζομένων επί σχεδίου ομαδικών απολύσεων, ο εργοδότης δεν μπορεί να προβεί στις απολύσεις, εφόσον η αρμόδια δημόσια αρχή στην οποία το σχέδιο αυτό πρέπει να κοινοποιηθεί δεν εγκρίνει, με αιτιολογημένη απόφασή της εντός της προβλεπόμενης από την ως άνω ρύθμιση προθεσμίας και κατόπιν εξετάσεως του φακέλου και αξιολογήσεως των συνθηκών της αγοράς εργασίας, της καταστάσεως της επιχειρήσεως και του συμφέροντος της εθνικής οικονομίας, την εν όλω ή εν μέρει υλοποίηση των σχεδιαζόμενων απολύσεων.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

105 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν, σε περίπτωση που στο πρώτο ερώτημα δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 98/59 και/ή το άρθρο 49 ΣΛΕΕ αντιτίθενται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η ρύθμιση αυτή μπορεί, παρά ταύτα, να κριθεί συμβατή με τις διατάξεις αυτές, εφόσον συντρέχουν σοβαροί κοινωνικοί λόγοι, υπό συνθήκες που χαρακτηρίζονται από οξεία οικονομική κρίση και ιδιαίτερα υψηλού ποσοστού ανεργίας.

106 Όσον αφορά, πρώτον, την οδηγία 98/59, διευκρινίζεται ότι, εφόσον το εθνικό δικαστήριο διαπιστώσει, κατά την εξέταση για την οποία γίνεται λόγος στις σκέψεις 43 και 44 της παρούσας αποφάσεως, ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση είναι ικανή να καταστήσει τις διατάξεις της οδηγίας αυτής άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας και, ως εκ τούτου, είναι αντίθετη στην οδηγία αυτή, το γεγονός ότι σε εθνικό επίπεδο επικρατούν συνθήκες χαρακτηριζόμενες από οξεία οικονομική κρίση και ιδιαίτερα υψηλό δείκτη ανεργίας ουδόλως σημαίνει ότι το κράτος μέλος επιτρέπεται να εξουδετερώσει την πρακτική αποτελεσματικότητα των διατάξεων της εν λόγω οδηγίας, καθώς η οδηγία αυτή δεν περιέχει ρήτρα διασφαλίσεως επιτρέπουσα την κατ' εξαίρεση παρέκκλιση από τις διατάξεις εναρμονίσεως σε περίπτωση που σε εθνικό επίπεδο επικρατούν τέτοιες συνθήκες.

107 Όσον αφορά, δεύτερον, το άρθρο 49 ΣΛΕΕ, υπενθυμίζεται ότι, πέραν της δυνατότητας δικαιολογήσεως ορισμένων περιορισμών της ελευθερίας εγκαταστάσεως οι οποίοι απορρέουν από εθνικά μέτρα, σύμφωνα με τη νομολογία του δικαστηρίου και υπό τις προϋποθέσεις που παρατίθενται στη σκέψη 61 της παρούσας αποφάσεως, βάσει επιτακτικών λόγων γενικού συμφέροντος, οι Συνθήκες δεν προβλέπουν, πέραν των εν λόγω περιπτώσεων, δυνατότητα παρεκκλίσεως από τη διάταξη αυτή του πρωτογενούς δικαίου ή δυνατότητα μη εφαρμογής της, όπως φαίνεται να υποστηρίζει το αιτούν δικαστήριο με το δεύτερο ερώτημά του, επειδή σε εθνικό επίπεδο επικρατούν συνθήκες όπως αυτές για τις οποίες γίνεται λόγος στη σκέψη 105 της παρούσας αποφάσεως.

108 Βάσει των προεκτεθέντων, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το γεγονός ότι σε ένα κράτος μέλος επικρατούν συνθήκες χαρακτηριζόμενες από οξεία οικονομική κρίση και ιδιαίτερα υψηλό δείκτη ανεργίας δεν διαφοροποιεί τις απαντήσεις στο πρώτο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

109 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαίνεται:

1) Η οδηγία 98/59/ΕΚ, δεν αντιτίθεται, καταρχήν, σε εθνική νομοθετική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, δυνάμει της οποίας, ελλείψει συμφωνίας με τους εκπροσώπους των εργαζομένων επί σχεδίου ομαδικών απολύσεων, ο εργοδότης δεν μπορεί να προβεί στις απολύσεις αυτές, εφόσον η αρμόδια δημόσια αρχή στην οποία το σχέδιο πρέπει να κοινοποιηθεί, δεν εγκρίνει, με αιτιολογημένη απόφασή της εντός της προβλεπόμενης από την ως άνω ρύθμιση προθεσμίας και κατόπιν εξετάσεως του φακέλου και αξιολογήσεως των συνθηκών της αγοράς εργασίας, της καταστάσεως της επιχειρήσεως και του συμφέροντος της εθνικής οικονομίας, την εν όλω ή εν μέρει υλοποίηση των σχεδιαζόμενων απολύσεων. Δεν ισχύει όμως το ίδιο, εάν διαπιστωθεί ότι, λόγω των τριών κριτηρίων αξιολογήσεως στα οποία παραπέμπει η ρύθμιση αυτή και της κατά περίπτωση εφαρμογής της από την ως άνω δημόσια αρχή υπό τον έλεγχο των αρμοδίων δικαστηρίων, η επίμαχη ρύθμιση έχει ως συνέπεια να καθίστανται οι διατάξεις της οδηγίας άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας, ζήτημα του οποίου η εξέταση απόκειται στο αιτούν δικαστήριο.

Σε περίπτωση όπως αυτή που αποτελεί αντικείμενο της κύριας δίκης, το άρθρο 49 ΣΛΕΕ αντιτίθεται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση όπως η διαλαμβανόμενη στην πρώτη περίοδο του πρώτου εδαφίου του παρόντος σημείου του διατακτικού.

2) Το γεγονός ότι σε ένα κράτος μέλος επικρατούν συνθήκες χαρακτηριζόμενες από οξεία οικονομική κρίση και ιδιαίτερα υψηλό δείκτη ανεργίας δεν διαφοροποιεί τις απαντήσεις που παρατίθενται στο σημείο 1 του παρόντος διατακτικού.

Lenaerts	Tizzano	Silva de Lapuerta
von Danwitz	Da Cruz Vilaça	Juhász
Berger	Prechal	Βηλαράς
Rosas	Borg Barthet	Šváby
Jarašiūnas		

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 21 Δεκεμβρίου 2016

Ο Γραμματέας
A. Calot Escobar

Ο Πρόεδρος
K. Lenaerts